

Suomi 15. sijalla IMD:n kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa

Suomen kilpailukyky taantui laaja-alaisesti

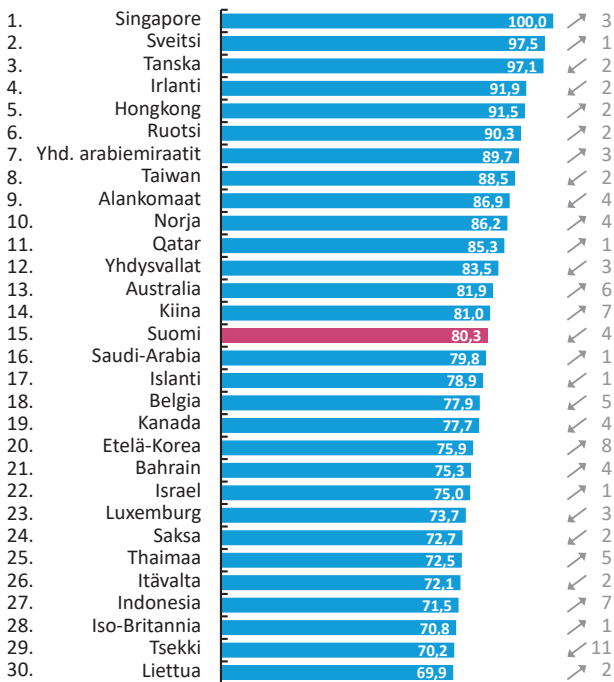
VILLE KAITILA

Tutkija, ETLA

Suomen sijoitus putosi neljällä pykälällä sijalle 15 IMD:n tuoreessa 67 maan kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa. Laskun taustalla oli sekä suhdanneluonteisia tekijöitä että huolestuttavaa rakenteellista heikkene- mistä mm. teknologisessä ja tieteellisessä infrastruktuurissa sekä koulu- tuksessa.

SUOMEN SIIJOITUS PUTOSI NELJÄLLÄ PYKÄLÄLLÄ sijalle 15 IMD:n tuoreessa 67 maan kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa (ks. kuvio 1). Sijoitus aleni vuoden 2019 tasolle. Alla kerrotaan tarkemmin, mistä tämän vuoden lasku johtui.

Kuvio 1 IMD:n kilpailukykyvertailu 2024

Lähde: IMD World Competitiveness Ranking 2024: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/>.

Sijoitus voi heittelehtiä yksittäisinä vuosina, mutta Suomen aseman heikkeneminen kahdessa vuodessa yhteensä seitsemän sijaa on jo huomattavan negatiivinen kehitys indeksin historiassa (ks. kuvio 2).

IMD:n luokittelussa Suomen sijoitusta viime vuodesta paransi vain kansainvälinen kauppa. Sijoitus terveyden ja ympäristön osalta pysyi samana, mutta kaikissa muissa 18 osa-alueessa Suomen sijoitus heikkeni viime vuodesta. Kielteinen kehitys oli siten hyvin laaja-alaista.

Kilpailukykyvertailun kärkisijat menivät edelleen pieniin kansantalouksiin. Singapore nousi listauksen kärkeen ohi Sveitsin, Tanskan ja Irlannin.

Hongkongin, Ruotsin ja Yhdistyneiden arabiemiraattien sijoitus parani pari pykälää ohi Taiwanin ja Alankomaiden. Norja nousi 10. sijalle.

Euroopan ulkopuolisista isoimmista maista Suomen edellä ovat tänä vuonna hieman taantunut Yhdysvallat sijalla 12 ja kovaa ohi kirinyt Kiina sijalla 14.

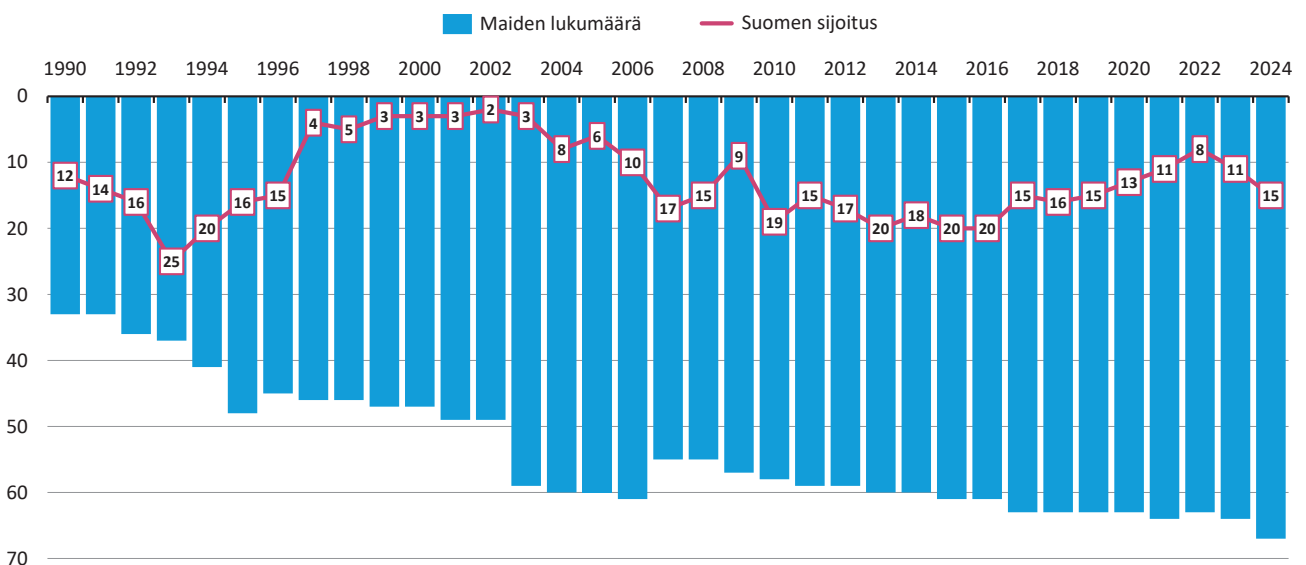
Suurista EU-maista Saksa oli 24. (viime vuonna 22.), Ranska 31. (33.), Espanja 40. (36.) ja Italia 42. (41.). EU-maista heikoimmin sijoittuivat Slovakia (59.), Bulgaria (58.), Unkari (54.), Kroatia (51.) ja Romania (50.).

Metodologiasta

IMD:n kilpailukykyindeksi analysoi sitä, ”miten maat ja yritykset kokonaisuutena hyödyntävät kykyjään vaurauden tai voittojen saavuttamiseksi”. Indeksi on pysynyt samankaltaisena vuodesta 2001, joskin käytetyt muuttujat vaihtuvat välillä jonkin verran.

Kokonaisindeksi lasketaan 164 tilasto- ja muista sekundärlähteistä saadun ”kovan” muuttujan sekä 92 yritysjoh-

Kuvio 2 Maiden lukumäärä ja Suomen sijoitus IMD:n kilpailukykyvertailussa

Lähteet: IMD World Competitiveness Yearbook -julkaisut 1990–2023. Sijoitukset kyseisen vuoden painetun raportin mukaan.

tajille ja muille vaikuttajille suunnatulla kyselyllä hankitun ”pehmeän” muuttujan vakioituna ja painotettuna summuna. Kysely tehdään internetin kautta siten, että vastaajat ottavat kantaa väittämiin 7-portaisella asteikolla. Lisäksi kerätään tietoa 80 taustamuuttujasta. Pehmeiden muuttujien painoarvo on noin yksi kolmasosa. IMD:n kevättalvella 2024 toteutettuun kyselyyn vastasi eri maissa yhteensä 6 612 henkilöä. Kukin henkilö vastaa kyselyyn oleskelumaataan koskien.

Suomen sijoitus heikkeni laajalla rintamalla

IMD:n kokonaisindeksi jakautuu neljään kokonaisuuteen ja ne edelleen viiteen alakohtaan kukin. Neljä pääkokonaisuutta ovat taloudellinen menestys, julkisen hallinnon tehokkuus, yritysten suorituskyky sekä infrastruktuuri. Nämä on esitetty alarivinä kuviossa 3.

Ensimmäisessä kuviossa on näytetty Suomen sijoitus sekä viime vuoden osalta vaalealla värillä taustalla että uusi sijoitus tummalla värillä etualalla. Palkkien alapuolella on sijoituksen muutos viime vuodesta. Lyhyempi pylväs ja negatiivinen muutos merkitsevät parempaa sijoitusta 67 maan joukossa.

Suomi pärjää heikoimmin taloudellisen menestyksen kokonaisuudessa, jossa vajosimme sijalle 50. Rakenteellisesti Suomen (ja muiden pienten maiden) sijoitusta tässä osiossa heikentää kotimarkkinoiden pieni koko, sillä bkt on sellaisenaan yksi mittausmuuttuja. Muut Pohjoismaat ovat kuitenkin sijoilla 22–30 (ks. taulukko 1).

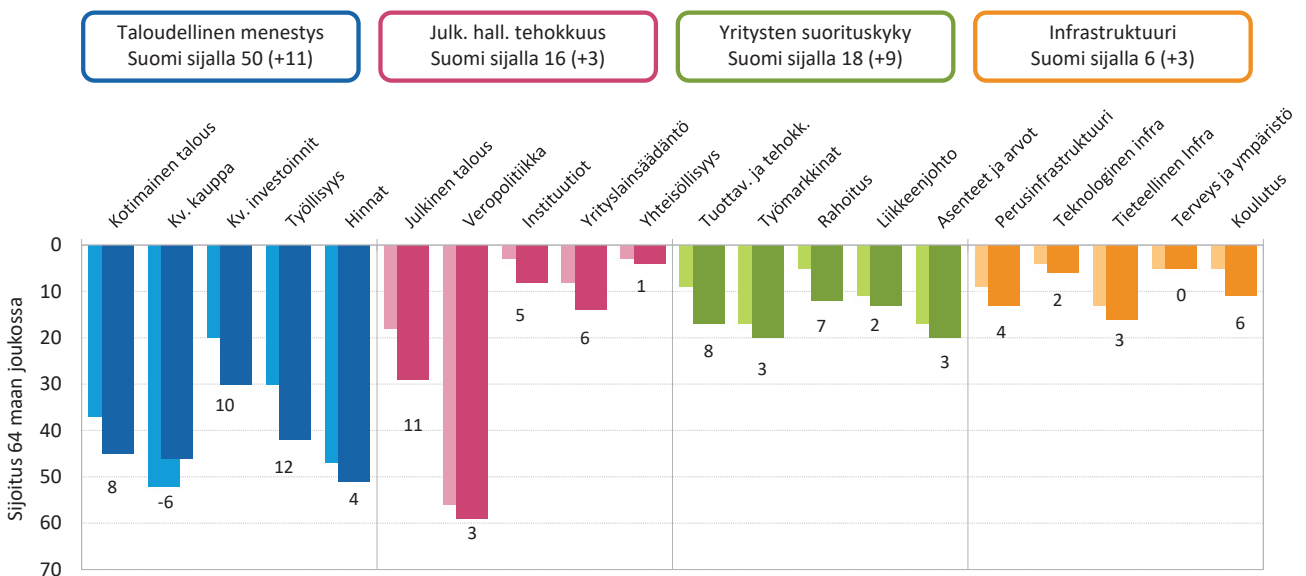
Viime vuoden muita maita heikompi taloustilanne painoi Suomen sijoitusta tässä osiossa, sillä bkt, investoinnit ja työttömyysaste kehittyivät heikosti. Taloutta ovat painaneet keskimääräistä enemmän korkotason nousun vaikutus investointeihin ja kulutukseen sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutus Suomen tavara- ja palveluvientiin. Myös korkota-

Taulukko 1 Pohjoismaiden sijoitukset IMD:n vertailussa 2024

	Kokonaissijoitus	Tal. menestys	Julkisen hallinto	Yritykset	Infrastruktuuri
Suomi	15	50	16	18	6
Ruotsi	6	23	10	4	3
Tanska	3	22	5	1	2
Norja	10	30	9	9	5

Lähde: IMD World Competitiveness Yearbook 2024.

Kuvio 3 Suomen sijoitukset IMD:n kilpailukykyvertailussa 2024 (tumma pylväs etualalla; lyhyempi palkki on parempi) ja sijoitus vuonna 2023 (vaalea pylväs taustalla) sekä palkin alapuolella muutos sijoituksessa näinä vuosina

Lähteet: IMD World Competitiveness Yearbook 2023 ja 2024.

son nousun taustalla oleva inflaation kiihtyminen Euroopassa johtuu osittain sodasta. Näiden suhdannetekijöiden odotetaan alkavan parantua, mikä tukisi Suomen sijoitusta lähivuosina.

Julkisen hallinnon tehokkuudessa julkinen talous painoi Suomen sijoitusta eniten alaspäin, mutta jostain syystä myös yritys-lainsäädäntö ja instituutiot vaikuttivat selkeästi samaan suuntaan. Tarkastelussa on muistettava, että maiden sijoitus voi vertailussa muuttua, jos muissa maissa tehdään esimerkiksi lainsäädännöllisiä muutoksia mutta Suomessa ei. Lisäksi kyselyvastauksiin liittyy satunnaisvaihtelua, joka voi jonkin verran muuttaa maiden keskinäistä sijoitusta.

Julkisessa taloudessa tärkeimmät Suomen sijoitusta painavat tekijät liittyvät korkeaan verotukseen, mutta myös mm. yritystoiminnan aloittamisen hitauteen, maahanmuuttorajoituksiin ja investointikannustimiin. Institutionaalisemmissä tekijöissä, laillisuudessa ja kilpailulainsäädännössä Suomi on maailman kärkeä.

Yritysten suorituskyvyssä Suomen sijoitus on heikentynyt kahdessa vuodessa jyrkästi. Sijoitusta painavat alaspäin mm. tehtyjen työtuntien määrä, yrittäjyys ja korkeasti koulutetun ulkomaisen työvoiman määrä. Toisaalta mm. sosiaalinen vastuu, osakkeenomistajien oikeudet, yritysten velkataso sekä tilintarkastus- ja kirjanpitoikäntö ovat hyviä.

Kuvio 4 Suomen sijoituksen kehitys eri osa-alueilla vuodesta 2014

Lähteet: IMD World Competitiveness Yearbook -julkaisut 2014–2024.

Infrastruktuuri on yksi Suomen vahvuuksista, mutta siinäkin sijoitus heikkeni. Muun muassa huoltosuhde, investoinnit telekommunikaatioon, korkean teknologian viennin vähäisyys ja väestönkasvu ovat heikkouksia.

Kuviossa 4 on esitetty alarittäin Suomen sijoitusten kehitys vuodesta 2014. Monet erät sahaavat edestakaisin ja heiluttavat Suomen kokonaissijoitusta. Viimeisten kahden vuoden huono talouskehitys näkyy monissa muuttujissa. Osa niistä on suhdanneluonteisia, mutta joukossa on myös syvästi huolestuttavaa rakenteellista heikkenemistä mm. teknologisessa ja tieteellisessä infrastruktuurissa sekä koulutuksessa, joiden talouskasvua heikentävä vaikutus näkyy vasta pidemmällä viipeellä.

Koska vertailu naapuriin on aina mielenkiintoinen, todettakoon, että Ruotsin sijoitus on Suomea parempi kaikissa muissa 20 osa-alueessa paitsi työllisyydessä, yhteisöllisyydessä ja perusinfrastruktuurissa.

Mennyt kehitys ei ole tae tulevasta

IMD:n indeksi on ollut pitkään teknisesti lähes sama. Siihen pätee edelleen Etlan aiemminkin esittämä kritiikki:

- Menestys vertailuissa on jonkinlaisessa yhteydessä talouden vallitsevaan nykytilaan, mutta se ei ennakoit tulevaa kehitystä.
- Vertailun virhemarginaali on $\pm 5-10$ sijaa.

- Itse sijoitusta enemmän huomiota tulisi kiinnittää kansakunnan kilpailukykyyn vaikuttaviin tekijöihin ja niiden edistämiseen.
- Osa muuttujista on sellaisia, että on epäselvää, onko kyseessä negatiivinen, positiivinen vai neutraali asia (esim. korkea verotus julkishallinnon tehokkuuden kannalta), ja osa sellaisia, että ne ovat toisistaan riippuvaisia (esim. korkea tuottavuus ja korkea palkkataso, joista edellinen on tässä positiivinen ja jälkimmäinen negatiivinen tekijä).
- Eri osioiden saamat painot ja valitut muuttujat voitaisiin valita myös toisin.

IMD:n vertailun kanssa ”kilpaileva” World Economic Forum ei julkaissut perinteistä kilpailukykyraporttiaan muutama vuoteen covid19-pandemian aikana. Tämän vuoden alussa se julkaisi uudistetun raportin, joka poikkeaa aiemmista eikä ole niiden tai IMD:n raportin kanssa vertailukelpoinen. Myös WEF:n raportin tuloksista on tehty Etlan erikoisartikkeli: (<https://www.etla.fi/julkaisut/erikoisartikkelit/suomi-sijoittui-vahvasti-wefn-uudessa-analysissa-innovatiivisuus-kuitenkin-heikkoutena/>)

WEF:n vertailussa Suomen heikkous oli innovatiivisuus, ja IMD:n analyysissa nähdään heikkenemistä mm. tieteellisessä infrastruktuurissa ja koulutuksessa. Nämä ovat Suomen pitkän aikavälin kasvunäkymien kannalta huolestuttavia piirteitä.

Lisätietoja

Institute for Management Development (IMD), IMD World Competitiveness Yearbook 2024, <https://www.imd.org>
World Competitiveness Ranking 2024, <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/>

Etlan on IMD:n Partner Institute, kansallinen partneri Suomessa. Etlan kerää heille tilastoja julkisista lähteistä ja avustaa heitä internet-kyselyn toteuttamisessa, mutta ei muutoin osallistu kilpailukykyraportin tai sen taustaselvitysten laadintaan, levittämiseen tai rahoittamiseen, eikä saa itse IMD:ltä rahoitusta.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
